

Identificació

Els vitracs

Per **Rafel Mas**
Dibuixos de **Cati Artigues**

A les Balears podem observar dues espècies de vitrac, aquest simpàtic cagamànec de bec fi: el vitrac (*Saxicola torquatus*), present a les illes tot l'any i el vitrac de barba-roig (*Saxicola rubetra*), que només podem veure en els passos migratoris i principalment a la migració prenupcial, que és quan observarem uns plomatges nupcials més clars per a comparar.

El dimorfisme sexual és bastant aparent a les dues espècies. Els mascles de *torquatus* presenten el cap de color negre i un mig collaret de color blanc pur. El plomatge de les ales i mantell és fosc, gairebé negre i una mica orlat de marró a la tardor. El carpó és blanc i el ventre clar. El pit és taronja intens i més fluix pels flancs. La coa és negra i no presenta blanc als costats. Les cames i el bec d'ambdues espècies són de color negre.

Les femelles de les dues espècies són bastant semblants a primer cop d'ull, però amb un poc de pràctica veurem diferències que ens poden treure de dubtes. La cella no està present a les femelles de *torquatus*, on les galtes i capell presenten una coloració marró grisosa bastant uniforme. La gorga és del mateix color i el pit taronja pàl·lid. El carpó presenta favat, però més fi. La coa és fosca i no presenta plomes blanques. La projecció primària és més petita i dona sensació d'ala més curta. En general, el seu aspecte és més uniforme que el de les *rubetra*. Les potes i el bec són foscos per a les femelles de les dues espècies.

Els reclams de *torquatus* i *rubetra* són molt semblants: emeten un "síip-txac, síip-txac" que no és fàcil de diferenciar. El cant en canvi, a *torquatus* és més melòdic, agut, i monòton i recorda el cant de la titina de camp (*Anthus campestris*) o el del xalambri (*Prunella modularis*). La varietat modular del *rubetra* és molt més àmplia i variada amb una mescla d'estrofes que semblen copiades d'espècies com el xalambri (*P. modularis*), el tord (*Turdus philomelos*), la sòl·lera (*Emberiza calandra*) o alguna boscarla (*Acrocephalus sp.*).

Els mascles de *rubetra* presenten una cella blanca molt conspicua que recorre tot el cap des del clatell fins a la base del bec. La brida i el costat de la cara són de color marró fosc, gairebé negre remarcades per una subbigotera blanca. La gorga i el pit són taronja clar i el ventre pàl·lid. Presenten algunes terciàries i cobertores de les secundàries de color blanc, fet compartit amb *torquatus*, però a diferència d'aquest, presenten també una taca blanca que abasta totes les cobertores de les primàries, molt visible en vol. La coa, de color negre, presenta blanc també als laterals. El cap, mantell i carpó presenten un favat gruixat que dona aspecte estriat.

A la primavera, les femelles de *rubetra* presenten una cella ampla i ben marcada de color blanc ocraci, el capell i el mantell estan pigats de marró fosc, com a estriat. La gorga i el pit són ataronjats, però el ventre és blanquinós, i el favat del carpó és de mida grossa. La coa és bastant fosca, gairebé negra i presenta blanc a la base de les remiges. La projecció primària és bastant grossa i dona una sensació d'ala llarga.

